

Nr 31.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag med vissa bestämmelser rörande trafikförsäkring å motorfordon, som nyttjas av staten, m. m.; given Stockholms slott den 29 september 1939.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt § 87 regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag med vissa bestämmelser rörande trafikförsäkring å motorfordon, som nyttjas av staten, m. m.

GUSTAF.

K. G. Westman.

F ö r s l a g
till
L a g
med vissa bestämmelser rörande trafikförsäkring å motorfordon, som
nyttjas av staten, m. m.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Försäkringsplikt jämlikt 1 § lagen den 10 maj 1929 (nr 77) om trafikförsäkring å motorfordon skall icke åligga ägare eller innehavare av motorfordon under tid, då fordonet är taget i anspråk med nyttjanderätt enligt föreskrifter i allmänna förfogandelagen den 22 juni 1939 (nr 293), beredskapsförfogandelagen den 22 juni 1939 (nr 297), lagen den 31 mars 1938 (nr 90) om förfoganderätt för luftskyddets behov eller rekvisitionslagen den 31 mars 1938 (nr 87).

Sådan försäkringsplikt skall ej heller föreligga, då motorfordon brukas för att avlämnas enligt berörda förfogande- eller rekvisitionslagar eller för att hemföras efter förfogande eller rekvisition eller då sådant fordon brukas för inmonstring enligt häst- och fordonsanskaffningslagen den 27 april 1934 (nr 84).

2 §.

Finnes icke trafikförsäkring å motorfordon, som tages i anspråk eller brukas på sätt i 1 § stadgas, och inträffar i följd av trafik med fordonet skada, för vilken staten eljest icke enligt lag är ansvarig, är staten pliktig att till den, som lidit skadan, utgiva vad denne ägt utfå av försäkringsgivaren, om trafikförsäkring funnits.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 22 september 1939.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ENGBERG, SKÖLD, QUENSEL, FORSLUND, ERIKSSON, STRINDLUND.

Efter gemensam beredning med cheferna för försvars-, kommunikations- och handelsdepartementen anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Westman, fråga om *befrielse från trafikförsäkringsplikt beträffande motorfordon, som tagas i anspråk för allmänt behov, m. m.*, samt anför:

»Enligt 1 § lagen den 10 maj 1929 (nr 77) om trafikförsäkring å motorfordon skall trafikförsäkring finnas å motorfordon, som är registrerat här i riket eller utan registrering här brukas i trafik. Trafikförsäkring å motorfordon skall tagas och vidmakthållas av dess ägare. Innehar någon motorfordon på grund av avbetalningsköp, åligger försäkringsplikten honom, ändå att äganderätten ännu icke övergått å honom. Enligt 4 § är staten befriad från försäkringsplikt. Har å staten tillhörigt motorfordon icke tagits trafikförsäkring och uppstår i följd av trafik med fordonet skada, för vilken staten eljest icke enligt lag är ansvarig, är staten pliktig att till den, som lidit skadan, utgiva vad denne ägt utfå av försäkringsgivaren, om trafikförsäkring funnits.

I skrivelse till Konungen den 4 september 1939 har *motormännens riksförbund* anfört bl. a.: Sedan Kungl. Maj:t utfärdat såväl allmänt förbud för landets samtliga bensinstationer att försälja bensin och lättbentyl till vissa kategorier bilägare som förbud för vissa bilägare att framföra sina fordon, hade dessa bilägare kommit i en synnerligen svår situation, då de bl. a. nödgats vidkännas utgift för obligatorisk trafikförsäkring för fordonet utan att detta finge användas. Förbundet hemställde, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta, att avtal om trafikförsäkring skulle upphöra under den tid, som fordonet efter avregistrering icke användes, och att motorfordonets ägare skulle erhålla befrielse och återbäring i fråga om premier för trafikförsäkring å fordonet, som belöpte å avtalet under samma tid.

Över berörda skrivelse har yttrande inhämtats från *försäkringsinspektionen*. Denna har åberopat en skrivelse från *trafikförsäkringsanstalternas tariffkommitté*, däri upplysts, att trafikförsäkringsanstaltarna, efter samråd med försäkringsinspektionen, beslutat att försäkringstagare, som på grund av

förbudet icke hade rätt att bruka fordonet i trafik, skulle medgivas anstånd till och med den 30 september 1939 med erläggande av premier för trafik- eller annan motorfordonsförsäkring, vilka förfölle till betalning den 3 september 1939 eller senare. Försäkringsstagare, som verkställde avregistrering av fordonet, komme att erhålla gottgörelse för den del av redan erlagd trafikförsäkringspremie, som svarade mot tiden från avregistreringen till nästkommande premieförfallodag. Om tiden för avregistreringen uppginge till minst tre månader, skulle kontant återbetalning ske med i runt tal 90 % av premieandelen; i annat fall skulle premieandelen helt avräknas vid erläggande av senare förfallande premier. Försäkringsinspektionen har i sitt yttrande förklarat, att denna överenskommelse syntes inspektionen tillfredsställande och i skälig utsträckning tillgodose den gjorda framställningen, vilken sålunda icke borde föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Enligt vad numera upplysts komma trafikförsäkringsanstalterna att förlänga anståndet för erläggande av försäkringspremierna tills vidare.

I sin berörda skrivelse har *trafikförsäkringsanstalternas tariffkommitté* vidare anført: I föreliggande situation kunde det tänkas inträffa, att fordon, som av ägaren avregistrerats, därefter jämlikt beredskapsförfogandelagen av myndigheterna rekvirerades för nyttjande. I så fall torde ägaren formellt vara skyldig att åter registrera fordonet samt erlägga skatt och fullgöra trafikförsäkringsplikt. Underlåte ägaren detta, vilket i ett dylikt läge vore tämligen förklarligt, skulle dels ägaren kunna utsättas för straffpåföljd och dels försäkringsanstalterna enligt 21 § trafikförsäkringslagen få gemensamt ansvara för eventuellt inträffande trafikförsäkringsskador med de sålunda oförsäkrade fordonen. Det syntes därför tariffkommittén som om åtgärder behövde vidtagas för att befria motorfordonsägarna och försäkringsanstalterna från skyldigheterna i nu nämnda hänseenden.

Försäkringsinspektionen har uttalat sin anslutning till vad tariffkommittén sålunda anført.

I anledning av vad sålunda förekommit har yttrande avgivits av *chefen för försvarsstaben*, som anført, att ordnandet av frågan om registrering och trafikförsäkring, därest ur automobilregister avfört fordon jämlikt beredskapsförfogandelagen toges i anspråk med nyttjanderätt, torde erfordra utfärdandet av ytterligare särskilda bestämmelser. Dessa syntes böra gå ut på att föreskrifterna i 4 § trafikförsäkringslagen jämväl skulle gälla beträffande av staten jämlikt beredskapsförfogandelagen med nyttjanderätt övertagna fordon.

*Departements-
chefen.*

Beträffande frågan om befrielse från trafikförsäkringsavgifter för motorfordon, som i behörig ordning bliva avregistrerade, torde de anordningar som vidtagits av trafikförsäkringsanstalterna i samråd med försäkringsinspektionen få anses tillfredsställande. Några ytterligare åtgärder i detta hänseende synas därför icke för närvarande vara erforderliga.

Chefen för kommunikationsdepartementet har förut i dag anmält vissa förslag rörande motorfordon som tagas i anspråk för allmänt behov. Dessa

förslag innebära bland annat, att motorfordon som avförts ur automobilregistret icke skall behöva registreras, då fordonet jämlikt bestämmelserna i allmänna förfogandelagen, beredskapsförfogandelagen, luftskyddsförfogandelagen eller rekvisitionslagen tages i anspråk med nyttjanderätt eller då fordon tages i bruk för färd i samband med avlämnande eller inmönstring enligt berörda lagar eller häst- och fordonsanskaffningslagen. Vidare skall automobil eller släpvagn, som tagits i anspråk med nyttjanderätt jämlikt bestämmelserna i allmänna förfogandelagen, beredskapsförfogandelagen, luftskyddsförfogandelagen eller rekvisitionslagen, befrias från skatteplikt.

De skäl, som ligga till grund för nämnda förslag, äga uppenbarligen giltighet även för befrielse från trafikförsäkringsplikt beträffande motorfordon som med nyttjanderätt tagas i anspråk jämlikt de nämnda förfogandelagarna. Ägaren till dylikt motorfordon eller den som innehar sådant motorfordon på grund av avbetalningsköp bör sålunda befrias från den i 1 § trafikförsäkringslagen stadgade skyldigheten att hava fordonet försäkrat. Försäkringsplikt bör ej heller föreligga, då motorfordon tages i bruk för färd i samband med avlämnande eller inmönstring enligt de nämnda förfogandelagarna eller enligt häst- och fordonsanskaffningslagen.

Om föreskrifter av denna innebörd meddelas, erfordras stadgande därom att staten skall svara för skada som inträffar i följd av trafik med fordonet, när det tages i anspråk eller brukas såsom nyss nämnts. Stadgandet kommer att motsvara den nuvarande bestämmelsen i 4 § andra stycket trafikförsäkringslagen.

I enlighet med vad sålunda anförts har inom justitiedepartementet upprättats förslag till *lag med vissa bestämmelser rörande trafikförsäkring å motorfordon, som nyttjas av staten, m. m.*»

Föredraganden hemställer, att lagrådets utlåtande över berörda förslag, av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar, måtte för det i § 87 rege- ringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:
Ragnar Kihlgren.

F ö r s l a g
till
L a g
med vissa bestämmelser rörande trafikförsäkring å motorfordon, som
nyttjas av staten, m. m.

Häriigenom förordnas som följer:

1 §.

Försäkringsplikt jämlikt 1 § lagen den 10 maj 1929 (nr 77) om trafikförsäkring å motorfordon skall icke åligga ägare eller innehavare av motorfordon under tid, då fordonet är taget i anspråk med nyttjanderätt enligt föreskrifter i allmänna förfogandelagen den 22 juni 1939 (nr 293), beredskapsförfogandelagen den 22 juni 1939 (nr 297), lagen den 31 mars 1938 (nr 90) om förfoganderätt för luftskyddets behov eller rekvisitionslagen den 31 mars 1938 (nr 87).

Sådan försäkringsplikt skall ej heller föreligga, då motorfordon tages i bruk för färd i samband med avlämnande eller inmönstring av fordonet enligt någon av berörda förfogande- eller rekvisitionslagar eller enligt häst- och fordonsanskaffningslagen den 27 april 1934 (nr 84).

2 §.

Finnes icke trafikförsäkring å motorfordon, som tages i anspråk eller brukas på sätt i 1 § stadgas, och inträffar i följd av trafik med fordonet skada, för vilken staten eljest icke enligt lag är ansvarig, är staten pliktig att till den, som lidit skadan, utgiva vad denne ägt utfå av försäkringsgivaren, om trafikförsäkring funnits.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 29 september 1939.

Närvarande:

justitieråden EKLUND,
LAWSKI,
VON STEYERN,
regeringsrådet HJÄRNE.

Enligt lagrådet denna dag tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementssärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 22 september 1939, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag med vissa bestämmelser rörande trafikförsäkring å motorfordon, som nyttjas av staten, m. m.*

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av revisionssekreteraren Olof Thulin.

Lagrådet yttrade:

Frihet från försäkringsplikt synes böra medgivas även för motorfordons återförande efter det nyttjanderätten upphört. Särskilt när förhållandena äro sådana att fordonet därefter icke kan tills vidare användas för privat bruk, skulle det te sig obilligt om ägaren nödgades taga försäkring enbart för hemfärden.

I övrigt lämnas förslaget utan erinran.

Ur protokollet:

Wilhelm von Schwerin.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 29 september 1939.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ENGBERG, SKÖLD, QUENSEL, FORSLUND, ERIKSSON, STRINDLUND.

Efter gemensam beredning med cheferna för försvars-, kommunikations- och handelsdepartementen anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Westman, lagrådets den 29 september 1939 avgivna utlåtande över det den 22 september 1939 till lagrådet remitterade förslaget till *lag med vissa bestämmelser rörande trafikförsäkring å motorfordon, som nyttjas av staten, m. m.*

Efter redogörelse för utlåtandet och under förmälan att vad lagrådet anmärkt funnits böra föranleda sådan jämkning av 1 § andra stycket i lagförslaget, att frihet från försäkringsplikt medges även för motorfordons återförande efter det nyttjanderätten upphört, hemställer föredraganden, att det sålunda jämkade förslaget måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Sigrid Linders.